

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2020-4-003

(Muafiyet)

Karar Sayısı : 20-06/69-38

Karar Tarihi : 23.01.2020

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE

Üyeler : Arslan NARİN (İkinci Başkan), Adem BİRCAN,
Şükran KODALAK, Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Ayşe ERGEZEN

B. RAPORTÖRLER : Esin AYGÜN, Buket ARI, Damla YAZ, Burçin GÜLEŞ

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN

: - Türkiye Bankalar Birliği

Temsilcisi: Av. Prof. Dr. İ. Yılmaz ASLAN

Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza 38/7-8 Balmumcu 34349
Beşiktaş/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Türkiye Bankalar Birliğinin 10.01.2020 tarihli “Ticari Borçlularla Bağitlanan Yeniden Yapılandırma Sözleşmelerinde TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Tavsiye Kararı Taslağı” ile “Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Büyük Ölçekli Uygulama) Kapsamında Bağitlanan Yeniden Yapılandırmalarda TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Karar Taslağı”na menfi tespit verilmesi ya da muafiyet tanınması talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 13.01.2020 tarih ve 353 sayı ile giren bildirim üzerine düzenlenen 22.01.2020 tarih ve 2020-4-003/MM sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda;
- Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından “Ticari Borçlularla Bağitlanan Yeniden Yapılandırma Sözleşmelerinde TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Tavsiye Kararı Taslağı” ile “Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Büyük Ölçekli Uygulama) Kapsamında Bağitlanan Yeniden Yapılandırmalarda TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Karar Taslağı”nın 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un (4054 sayılı Kanun) 4. maddesi uyarınca birer teşebbüs birliği kararı olduğu,
 - Anılan teşebbüs birliği kararlarına, içerdikleri rekabet sınırlamaları nedeniyle 4054 sayılı Kanun’un 8. maddesine göre menfi tespit belgesi verilemeyeceği,
 - Söz konusu kararlara, 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinde yer alan bireysel muafiyet koşullarını taşıdıkları gerekçesiyle, yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren bireysel muafiyet tanınabileceği

belirtilmektedir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

G.1. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Hakkında Bilgi

- (4) TBB, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun (Bankacılık Kanunu) 79. maddesi hükümlerine göre tüm mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının üye olmak zorunda oldukları tüzel kişiliği haiz kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. TBB, serbest piyasa ekonomisi ve tam rekabet ilkeleri çerçevesinde, bankacılık düzenleme ilke ve kuralları doğrultusunda bankaların hak ve menfaatlerini savunmak; bankacılık sisteminin büyümesi, sağlıklı bir şekilde çalışması, bankacılık mesleğinin gelişmesi, bankacılık sektörünün rekabet gücünün artırılması amacıyla çalışmalar yapmak; rekabetçi bir ortamın yaratılması ve haksız rekabetin önlenmesi için gerekli kararları almak/alınmasını sağlamak, uygulamak/uygulanmasını sağlamak amaçlarını gerçekleştirmek için kurulmuştur.
- (5) TBB'nin yönetim kurulu üyeleri; T.C. Ziraat Bankası A.Ş. (Hüseyin AYDIN), Türkiye İş Bankası A.Ş. (Adnan BALI), Türkiye Halk Bankası A.Ş. (Osman ARSLAN), Türkiye Garanti Bankası A.Ş. (Ali Fuat ERBİL), Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. (Gökhan ERÜN), Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. (Abdi Serdar ÜSTÜNSALİH), Akbank T.A.Ş. (Hakan BİNBAŞGİL), Türk Eximbank (Enis GÜLTEKİN), Türk Ekonomi Bankası A.Ş. (Ümit LEBLEBİCİ), ING Bank A.Ş. (Pınar ABAY), Şekerbank T.A.Ş. (Erdal ERDEM), Odea Bank A.Ş. (Dr. Mert ÖNCÜ), Citibank A.Ş.'den (Serra AKÇAOĞLU) oluşmaktadır.

G.2. Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarına (Çerçeve Anlaşma) İlişkin Mevzuat Hükümleri

- (6) Resmi Gazete'nin 19/07/2019 tarih ve 30836 mükerrer sayılı nüshasında 7186 sayılı Gelir Vergisi Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yayımlanmış, mezkûr Kanun ile Bankacılık Kanunu'na eklenen Geçici 32. madde ile Türkiye'de faaliyette bulunan banka, finansal kiralama şirketleri, faktoring şirketleri ve finansman şirketleri ile aynı maddede tanımlanan diğer finansal kuruluşlarla kredi ilişkisinde bulunan ve BDDK tarafından çıkarılan yönetmeliğe göre hazırlanan Çerçeve Anlaşmalar ile belirlenen borçluların, bu kuruluşlar tarafından kullanılmış olan kredilere ilişkin olarak alınacak tedbirlerle, geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve istihdama katkıda bulunmaya devam etmelerine imkân verilmesini sağlamak amacıyla, dâhil oldukları risk grubundaki diğer borçlularla bir bütün olarak veya kısmen yeniden yapılandırmaya tabi tutulabileceği; bu madde uyarınca yapılacak finansal yeniden yapılandırmalara ilişkin usul ve esasların BDDK tarafından çıkarılan yönetmelik hükümleri çerçevesinde hazırlanan Çerçeve Anlaşmalar ile belirleneceği; bu madde hükümlerinin bu maddenin yayımı tarihinden itibaren iki yıl süreyle uygulanacağı, bu süreyi iki yıl daha uzatmaya Cumhurbaşkanı'nın yetkili olduğu, Çerçeve Anlaşmaların BDDK tarafından çıkarılan yönetmelik uyarınca TBB tarafından hazırlanacağı ve alacaklı kuruluşlarca imzalanacağı hükümlerine yer verilmiştir.
- (7) Aynı maddenin devamında, finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınacak borçluların mali durumlarının tespit edilmesi ve bu kapsamda borçlarının yeniden yapılandırılması sonucunda borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanacağına kanaat getirilmesinin şart olduğu; buna ilişkin değerlendirmenin bağımsız denetim kuruluşlarına, Çerçeve Anlaşmalar kapsamında belirlenecek yeterli bilgi ve uzmanlığa sahip kuruluşlara veya borçlu tarafından kabul edilmesi hâlinde alacaklı kuruluşlara yaptırılacağı ve borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanamayacağına kanaat getirilen borçluların finansal yeniden yapılandırma kapsamına alınamayacağı düzenlenmektedir.

- (8) Yine aynı madde kapsamında finansal yeniden yapılandırmalarda; kredilerin vadelerini uzatmak, kredileri yenilemek, 13.12.2012 tarih ve 28496 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6361 sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Kanunu'nun (Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Kanunu) 9. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla ilave kredi vermek, anapara, faiz, temerrüt faizi, gecikme cezaları ve kâr payları ile kredi ilişkisinden doğan diğer her türlü alacağı indirmek veya bunlardan kısmen veya tamamen vazgeçmek, teminat azaltmak, anapara, faiz veya kâr payı alacaklarını; kısmen veya tamamen iştirake çevirmek, özel amaçlı şirketler ile 30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na (Sermaye Piyasası Kanunu) göre kurulan yatırım fonlarına aynî, nakdî ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir veya temlik etmek, borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynî değerler karşılığında kısmen veya tamamen tasfiye etmek, satmak, bilanço dışına çıkarmak, diğer alacaklı kuruluşlar ve alacaklılarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak gibi gerekli görülen tedbirlerin alınacağı ve finansal kiralama sözleşmelerine konu mallar için de 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 307. maddesi hükümlerinin kıyasen uygulanacağı belirtilmektedir.
- (9) Çerçeve Anlaşmalara ilişkin bir başka düzenleme olan 15.08.2018 tarih ve 30510 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yönetmelik'te (Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği) yeniden yapılandırmanın esasları düzenlenmiştir. Anılan Yönetmelik 21.11.2018 tarih ve 30602 sayılı Resmi Gazete ile 12.09.2019 tarih ve 30886 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile yapılan değişiklikler sonucu nihai haline ulaşılmıştır. Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği'nin 1. maddesinde Bankacılık Kanunu'nun Geçici 32. maddesi uyarınca yapılacak finansal yeniden yapılandırmalara esas Çerçeve Anlaşmaların hazırlanmasına ve uygulamaya konulmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesinin amaçlandığı ifade edilmektedir. Bahse konu Yönetmelik'in "*Finansal Yeniden Yapılandırmanın Kapsamı*" başlıklı 4. maddesinde finansal yeniden yapılandırmanın, Bankacılık Kanunu ve Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği hükümleri ile belirlenen kapsam, usul ve esaslar dâhilinde borçlunun makul bir süre içinde borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanabilmesi amacıyla yapıldığı belirtilmektedir.
- (10) Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği'nin 5. maddesi ile alacakların, TBB tarafından Türkiye Katılım Bankaları Birliği (TKBB) ve Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği'nin (FKB) görüşleri de alınarak hazırlanan Çerçeve Anlaşmalar kapsamında ve bu anlaşmaların Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDK) tarafından onaylanmasını takiben finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerine bağlanmak suretiyle yeniden yapılandırılabilmesi; yeniden yapılandırılacak alacakların kapsamı, borçluların nitelikleri, asgari tutar ve şartları ve alacaklılar ile borçlular arasında ayrı ayrı imzalanacak finansal yeniden yapılandırma sözleşmelerinin asgari unsurlarının Çerçeve Anlaşmalarıyla belirleneceği; Çerçeve Anlaşma kapsamında bir borçluya yapılan sözleşmenin Çerçeve Anlaşmalarını imzalayan alacaklı kuruluşların alacakların üçte ikisini oluşturan çoğunluğu tarafından imzalanması halinde Çerçeve Anlaşmalarını imzalayan alacaklı kuruluşların tamamı tarafından alacakların yeniden yapılandırılmasının zorunlu olduğu; borçlulara doğrudan kredi kullandırmış olan yurt dışında kurulu bankalar ve finansal kuruluşlar ile Türkiye'ye doğrudan yatırım yapan çok taraflı bankalar ve kuruluşların finansal yeniden yapılandırma sürecine katılmalarına ilişkin usul ve esasların Çerçeve Anlaşmalarıyla belirleneceği ve bunların talepleri halinde alacaklı kuruluşların rızası ve kabul nisaplarına bağlı olmaksızın finansal yeniden yapılandırmaya dahil olabileceği; diğer

alacaklıların sözleşmeye taraf sıfatıyla katılabilmesinin şartları, sözleşmelerin feshi ve fesih halinde uygulanacak yaptırımların da Çerçeve Anlaşmalarda düzenleneceği düzenlenmektedir.

- (11) Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği'nin 6. maddesi uyarınca TBB tarafından hazırlanan Çerçeve Anlaşmalarının alacaklı kuruluşların yetkili temsilcilerince kabul edilerek imzalanacağı ve ölçek büyüklüğü ve sektörel faaliyet alanı bakımından farklı niteliklere sahip borçluların nitelikleri itibarıyla gruplandırılarak her bir borçlu grubu için ayrı bir Çerçeve Anlaşma hazırlanabileceği belirtilmektedir.
- (12) Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği'nin "*Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmalarının Asgari Unsurları*" başlıklı 7. maddesinin ilk fıkrasında Çerçeve Anlaşmalarda finansal yeniden yapılandırma sürecinin işleyişine ilişkin temel şart ve esaslar, borçluların asgari nitelikleri, anlaşmaların taraflara yüklediği yükümlülükler, anlaşmalara aykırılık halleri, alacaklılar ile borçlular arasında imzalanacak sözleşmelerin asli unsurları ve taraflara yükleyeceği hak ve yükümlülüklerin asgari çerçevesinin gösterileceği düzenlenmektedir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise, Çerçeve Anlaşmaları imzalayanların bu anlaşmalardan doğan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri halinde ortaya çıkabilecek uyuşmazlıkların çözümüyle görevli olmak üzere hakem kurulu oluşturulacağı; hakem kurulunun, TBB yönetim kurulunun görevlendireceği tarafsız ve görevinin gerektirdiği, bilgi ve deneyime sahip üç kişiden oluşacağı ve kararlarını en az iki üyenin aynı yöndeki oyu ile alacağı; Hakem Kurulunun çalışma esas ve usulleri ile aldığı kararların hüküm ve sonuçlarının Çerçeve Anlaşmalarda gösterileceği hüküm altına alınmıştır.
- (13) Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği'nin 8. maddesi, TBB tarafından hazırlanan ve taraflarca imzalanan Çerçeve Anlaşmalarının BDDK'nın onayına sunulacağını ve bahse konu Kurulca onaylanmalarını müteakiben geçerlilik kazanacağını düzenlemektedir.

G.3. Bildirime Konu Finansal Yeniden Yapılandırma Anlaşması (Büyük Ölçekli Uygulama-BÖU) Kapsamında Bağıtlanan Yeniden Yapılandırmalarda TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Karar Taslağı (Karar)

- (14) TBB tarafından banka ve diğer mali kurumlara 25 milyon TL ve üzerinde kredi borcu bulunan şirketler için Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Büyük Ölçekli Uygulama) (FYYÇA-BÖU) ile 25 milyon TL'den az kredi borcu bulunan şirketler için Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Küçük Ölçekli Uygulama) olmak üzere iki ayrı Çerçeve Anlaşması Taslağı hazırlanmıştır. Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Büyük Ölçekli Uygulama) BDDK'nın 09.10.2019 tarih ve 8587 sayılı kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması'na (Küçük Ölçekli Uygulama) Kurulun 07.11.2019 tarih ve 19-38/564-233 sayılı kararıyla yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl süreyle muafiyet tanınmıştır.
- (15) FYYÇA-BÖU'nun "*Anlaşma'nın Amacı*" başlıklı II. maddesinde FYYÇA-BÖU'nun amacının Bankacılık Kanunu'nun Geçici 32. maddesi ve buna ilişkin mevzuat uyarınca Alacaklı Kuruluşlar'a borç geri ödemelerinde geçici sorun yaşayan veya sorun yaşamaması muhtemel görülen ticari kredi borçluları hakkında; bu borçluların kredi borçlarının vadelerini uzatmak, kredilerini yenilemek, ilave kredi vermek, borçlarından kaynaklı temerrüt faizinden/gecikme cezasından kısmen veya tamamen vazgeçmek, borçlarını aynî, nakdî ya da tahsil şartına bağlı bir bedel karşılığı devir veya temlik etmek, borçları borçlu ya da üçüncü kişilere ait aynı değerler karşılığında kısmen veya tamamen tasfiye etmek, satmak, kredi borçlarına ilişkin olarak diğer Alacaklı Kuruluşlar

ve alacaklılarla birlikte hareket ederek protokoller yapmak şeklinde alınacak tedbirler ile borçluların geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine ve istihdama katkıda bulunmaya devam etmelerine imkân verilmesini sağlamak olduğu düzenlenmektedir.

- (16) Yine bu amaçların gerçekleştirilmesini teminen de tarafların misyonunun; ekonomiye katma değer oluşturduğuna inanılan ve geçici olarak finansal ödemeleri aksayan borçluların fon üretme kabiliyetleri de dikkate alınarak Alacaklı Kuruluşlar tarafından uygun görülecek makul bir süre içerisinde ve makul koşullarla, gerek ekonomik faaliyetlerine devam etmeleri, gerekse öngörülen süre içerisinde finansal kesime ve kamu dâhil diğer alacaklılara olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerini sağlamak olduğu belirtilmektedir.
- (17) FYYÇA-BÖÜ'nün "*Anlaşma'nın Konusu*" başlıklı IV. maddesinde Çerçeve Anlaşma'nın amaçlarının gerçekleştirilmesini sağlamak üzere; Finansal Yeniden Yapılandırma (FYY) uygulanacak borçlulara ilişkin kriterlerin, Çerçeve Anlaşma kapsamında öngörülen uzlaşma süreci için gerekli organizasyon yapısının, Alacaklı Kuruluşlar'ın uyması gereken genel prensipler ile uygulama ve durumun korunması süreçlerine, bağitlanmış sözleşmelerin izleme kriterlerine ilişkin prensiplerin ve Finansal Yeniden Yapılandırma Sözleşmeleri'nin (FYYS) içeriğinin belirleneceği düzenlenmektedir. Yine gerekli görülmesi halinde Alacaklı Kuruluşlar'ın kendi aralarında yapacakları sözleşmelere, Alacaklı Kuruluşlar ile FYYS'lerde taraf olabilecek diğer alacaklıların aralarındaki ilişkilerin düzenlenmesine ve anlaşma sürelerine ilişkin esasların belirleneceği ve Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği'nde belirtilen diğer hususların da FYYÇA-BÖÜ'nün konusunu oluşturduğu ifade edilmektedir.
- (18) FYYÇA-BÖÜ'nün "*Finansal Yeniden Yapılandırma Uygulanacak Borçlular*" başlıklı V. maddesinde FYYÇA-BÖÜ'ya başvuru tarihi itibarıyla Alacaklı Kuruluşlar'a olan anapara (nakit ve gayrinakit) borç toplamı 25 milyon TL ve üzerinde olan borçluların başvurabileceği düzenlenmekte olup, bir borçlu ya da borçlunun dâhil olduğu risk grubundaki diğer borçluların bir bütün olarak veya kısmen yeniden yapılandırılabilirliği hüküm altına alınmıştır. Borçluların FYY kapsamına alınabilmesi için mali durumlarının ve bu kapsamda borçlarının yeniden yapılandırılması veya yeni bir itfa planına bağlanması sonucunda borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanacaklarının tespit edilmesinin şart olduğu ifade edilmekte ve haklarında iflas kararı bulunan borçluların FYY kapsamına alınmayacağı düzenlenmektedir. İlgili borçluların öngörülen süre içerisinde borçlarını ödeme kabiliyetini kazanıp kazanmayacağı yönünde değerlendirme yapılacağı ve değerlendirme sonrasında, Alacaklı Kuruluşlar'ın alacak tutarı bakımından 2/3'ünün ve en az iki Alacaklı Kuruluş'un olumlu görüşü doğrultusunda borçlular için FYYS bağitlanabileceği düzenlenmektedir.
- (19) FYYÇA-BÖÜ'nün "*Organizasyon Yapısı*" VI. başlıklı maddesinde uzlaşma sürecinin gerçekleştirilebilmesini teminen ve sürecin uygulanması aşamalarında görev yapmak üzere Alacaklı Kuruluşlar'dan Yurt Dışı Kredi Kuruluşları ve Uluslararası Kurumlardan ve Alacaklı Kuruluşlar Konsorsiyumu'nun (AKK) kabulü halinde diğer alacaklılardan oluşacak Alacaklı Kuruluşlar Konsorsiyumu oluşturulacaktır. Diğer alacaklıların AKK'ya kabul edilebilmeleri için ilgili AKK'nın onayının yanı sıra bu kapsamda yapılandırılacak borçluyla sınırlı olmak üzere Çerçeve Anlaşma'nın bir suretini imzalayarak bu yükümlülükleri kabul etmeleri ve Lider Banka'ya vermelerinin yeterli olduğu; AKK'nın diğer alacaklıları FYY'ye kabulünün, AKK'ya üye Alacaklı Kuruluşlar'ın alacak toplamının 2/3'ünü ve AKK'ya üye Alacaklı Kuruluşlar'ın en az ikisini temsil eden Alacaklı Kuruluşlar'ın aynı yöndeki kararıyla olacağı, Yurt Dışı Kredi Kuruluşları ve Uluslararası Kurumların ise yeniden yapılandırma sürecine AKK'nın

rızasına ve karar nisaplarına bağlı olmadan dâhil olabileceği, bu kapsamda yapılandırılacak borçluyla sınırlı olmak üzere Çerçeve Anlaşma'nın bir suretini imzalayarak bu yükümlülükleri kabul etmeleri ve Lider Banka'ya vermelerinin yeterli olduğu düzenlenmiştir.

- (20) FYYÇA-BÖÜ'nün "Genel Prensipler ve Tarafların Yükümlülükleri" başlıklı VII. maddesinde mevcut riskin yeniden ve borçlu bazında belirlenecek koşullarla vadeye bağlanması, borçlunun ana faaliyeti ile doğrudan ilgili olmayan faaliyetlerinin tasfiyesi, sermaye artırımı, yönetim değişikliği, halka açılma, iştirak ve varlık satışı, ortaklık yapısının değiştirilmesi, şirket hisseleri/hisse senetleri üzerinde FYY's'i imzalamış olan alacaklılar lehine rehin ve/veya intifa hakkı tesis edilmesi, gerekli görülmesi halinde başvuruyu yapan borçlunun ortak ve birinci derece akrabalarının mal varlıklarının teminat olarak garameten Alacaklı Kuruluşlar'a verilmesi hususları dahil olmak üzere bu maddede sayılmayan ancak ilgili borçlunun ekonomiye kazandırılmasını teminen gerekli görülen değişiklikler yapılabileceği ya da yapılmasının ilgili borçludan talep edilebileceği düzenlenmektedir. Aynı maddenin devamında FYY's'in imzalanmasından sonra gerek duyulması halinde Alacaklı Kuruluşlar'dan biri veya daha fazlasının FYY's hükümlerine uymak koşuluyla borçluya ek kredi kullanılabileceği belirtilmektedir.
- (21) FYYÇA-BÖÜ'nün "Uygulama Süreci Prensipleri" başlıklı VIII. maddesinde FYY sürecine alınabilecek borçluların; en yüksek alacaklı üç Alacaklı Kuruluş'tan birine başvuruda bulunabileceği düzenlenmiştir.
- (22) FYYÇA-BÖÜ'nün "Çerçeve Anlaşması'nın Süresi" başlıklı 13. maddesinde Çerçeve Anlaşma'nın BDDK'nın onayından itibaren Bankacılık Kanunu'nun Geçici 32. maddesinde belirtilen geçerlilik süresi içinde imzalanacak olan FYY's'ler için geçerli olduğu hüküm altına alınmıştır.
- (23) Hükümleri bu şekilde olan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Büyük Ölçekli Uygulama), BDDK'nın 09.10.2019 tarih ve 8587 sayılı kararı ile onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Sonrasında TBB tarafından hazırlanan bildirim konu karar taslağı, FYYÇA-BÖÜ kapsamındaki borçluların yeniden yapılandırılmasında değişken faiz oranının tercih edilmesi halinde belirli vadeli işlemlerde TL Referans Faiz Oranı (TLREF) endeksli olarak uygulanacak faiz oranının belirlenmesine yöneliktir. Bahse konu karar şu şekildedir:

"Rekabet Kurumu'nun uygun görüşü alınmak kaydıyla;

5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun Geçici 32 nci maddesi ve T. C. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun (BDDK) Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Hakkında Yönetmeliği Uyarınca Birliğimiz tarafından hazırlanan Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması'nın (Büyük Ölçekli Uygulama) değiştirilmesini takiben işbu Çerçeve Anlaşma kapsamındaki borçluların yeniden yapılandırılmasında, değişken faiz oranının tercih edilmesi halinde, 0-2 yıl vadeli işlemlerde TL Referans Faiz Oranı+1, 2-5 yıl vadeli işlemlerde TL Referans Faiz Oranı+2 kullanılmasına karar verilmiştir."

G.4. Ticari Borçlularla Bağitlanan Yeniden Yapılandırma Sözleşmelerinde TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Tavsiye Karar Taslağı (Tavsiye Karar)

- (24) TBB tarafından 10.01.2020 tarihinde hazırlanan Tavsiye Karar, Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) dışında bankaların ticari borçlularıyla münferiden veya birlikte bağitladıkları yeniden yapılandırma sözleşmelerinde, uygulanacak nihai faiz oranı ilgili sözleşme taraflarınca belirlenecek olmakla birlikte, değişken faiz oranının tercih edilmesi halinde, TLREF

endeksli faiz oranının kullanılmasının tavsiye edilmesine ilişkindir. Bahse konu karar şu şekildedir:

“ Rekabet Kurumu’nun uygun görüşü alınmak kaydıyla

Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşmaları (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) dışında bankaların ticari borçlularıyla münferiden veya birlikte bağıtladıkları yeniden yapılandırma sözleşmelerinde, uygulanacak nihai faiz oranı taraflarca belirlenecek olmakla birlikte, değişken faiz oranının tercih edilmesi halinde, TLREF endeksli faiz oranının kullanılmasının tavsiye edilmesine karar verilmiştir.”

(25) Yukarıda bahsi geçen her iki kararda da gösterge faiz olarak TLREF’in kabul edildiği görülmektedir. Bu kapsamda gösterge faiz olarak TLREF’in esas alınma gerekçesi hakkında sunulan ilave bilgilerde özetle;

- Birleşik Krallık’ın Finansal Düzenleyici Otoritesi’nin (*Financial Conduct Authority*), 2021 yılının sonundan itibaren LIBOR gösterge faiz oranının ilan edilmesinin durdurulacağını; dolayısıyla sektör paydaşlarının finansal durumlarının bozulmasından kaçınmak amacıyla LIBOR’a olan bağlılıklarını ortadan kaldırmaları gerektiğini duyurduğu¹,
- Bu noktada, Türkiye Cumhuriyeti Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, TBB, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ve Borsa İstanbul A.Ş. temsilcilerinden oluşan TLREF Komitesi’nin, TLREF Kurallarını oluşturduğu,
- TLREF’in finansal türev ürünlerde, borçlanma araçlarında ve çeşitli finansal sözleşmelerde dayanak varlık veya karşılaştırma ölçütü olarak kullanılabilir Türk Lirası kısa vadeli referans faiz oranı ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak oluşturulduğu, TLREF’in temel amacının, Türk bankalarının kredi, likidite veya diğer risklerin en az olduğu koşullar altında Türk Lirası borç alma/verme faiz oranını ölçmek olduğu,
- TLREF’in hesaplanmasında, Borsa İstanbul Repo-Ters Repo Normal Emirler Pazarı’nda saat 15:30’a kadar gerçekleşen, aynı gün başlangıç valörlü ve sadece TL cinsi DİBS teminatlı gecelik repo işlemlerinin kullanıldığı, kendinden kendine işlemler, takası Takasbank dışında yapılan işlemler, iptal edilen işlemler ve özel işlem bildirimlerinin hesaplamalara dâhil edilmediği ve bu işlemlerin dışında kalanların Hesaplamaya Dâhil İşlem olarak kabul edildiği ifade edilmiştir.

(26) Bununla birlikte yine yukarıda bahsi geçen kararların uygulama alanının farklılaşp farklılaşmadığı, FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) ile bunlar dışında kalan münferit yeniden yapılandırmalar arasındaki farklılıkların neler olduğu hususunda tarafça sunulan ek bilgilerde özetle;

- FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) kapsamında yapılan yeniden yapılandırmalar ile bunların dışında gerçekleşen yeniden yapılandırmalar arasındaki temel farkın yasal mevzuat olduğu, FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) kapsamındaki yeniden yapılandırmaların yasal mevzuata uygunluk göstermesi gerektiği, ilaveten yasal mevzuat uyarınca düzenlenen FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) kapsamında gerçekleştirilen yeniden yapılandırmalarda, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nun Geçici Madde

¹ <https://www.fca.org.uk/markets/libor>

32 hükmünde sayılan teşvik ve vergi müstesnalarından faydalanılmasının mümkün olduğu,

- Diğer taraftan, FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) dışında gerçekleştirilen yeniden yapılandırmaların, FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) kapsamına alınmasının önünde herhangi bir engel bulunmadığı, FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) kapsamında gerçekleştirilen yeniden yapılandırmalar ile bunların dışında yapılan yeniden yapılandırmalar arasında geçişkenliğin mevcut olduğu; bu doğrultuda, borçluların çerçeve anlaşmalarında gösterilen başvuru yöntemini takip ederek, çerçeve anlaşmaları kapsamına geçmeyi talep edebileceği ve tarafların mutabakatıyla kapsama alınabileceği belirtilmiştir.

G.5. İlgili Pazar

G.5.1. İlgili Ürün Pazarı

- (27) İlgili ürün pazarı; ürün özellikleri, fiyatları ve kullanım amaçları bakımından tüketici tarafından ikame edilebilir sayılan bütün ürünleri kapsamaktadır. İlgili ürün pazarı tanımında talep ikamesinin yanında, talep ikamesine eşdeğer etkisi olduğu durumlarda arz ikamesi de hesaba katılmaktadır.
- (28) Bankacılık sektörü, esas olarak tasarruf sahipleri ile kredi kullananlar arasında fon transferi konusunda aracılık hizmetlerinin sunulduğu bir sektördür. Sunulan bu hizmetler, çok sayıda alt hizmet koluna ayrılabilen ve bu bağlamda oldukça farklı hizmet türleri aynı kurumlarca sağlanabilmektedir. Diğer bir ifadeyle aynı banka, talep ikamesi açısından birbirine alternatif olamayacak çok sayıda hizmet sunabilmektedir. Bununla birlikte düzenleyici işlemler sebebiyle bankaların hizmet verdiği alanlar sınırlandırılabilir. Bankacılık Kanunu'nun 3. maddesinde mevduat bankası, katılım bankası ile kalkınma ve yatırım bankası tanımlanmış; 4. maddesinde ise, mevduat bankalarının katılım fonu kabulü ve finansal kiralama işlemleri; katılım bankalarının mevduat kabulü; kalkınma ve yatırım bankalarının ise mevduat ve katılım fonu kabulü gerçekleştirilmesi yasaklanmıştır.
- (29) Finans hizmetlerine yönelik Kurul kararlarına bakıldığında, kredi faaliyetlerinin genel itibarıyla bireysel ve kurumsal krediler olarak iki ana başlıkta toplandığı görülmektedir. Bireysel krediler tüketici, araç, *mortgage* kredileri gibi alt branşlardan oluşmaktayken; kurumsal krediler ise, ticari işletmelere sunulan yatırım, finansman, yeniden finansman ve benzeri kredilerden meydana gelmektedir.
- (30) Aktarılan bilgiler çerçevesinde Kurul kararlarında ilgili pazarın en geniş tanımıyla "bankacılık hizmetleri" şeklinde, yahut her bir ana hizmet türü baz alınmak suretiyle "mevduat hizmetleri", "kredi hizmetleri" ve "kredi kartı hizmetleri" şeklinde ya da daha alt segmentler bazında "kurumsal krediler", "konut kredileri" veya "KOBİ'lere sunulan kredi hizmetleri" ve "bireysel ve ticari kredi hizmetleri" şeklinde belirlenebildiği görülmektedir. Bununla birlikte "İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz"un 20. paragrafında;

"... inceleme konusu işlem, gerek ürün gerekse de coğrafi açıdan olası alternatif pazar tanımları çerçevesinde rekabet açısından endişeler yaratmıyor ya da alternatif tüm tanımlar açısından rekabeti bozucu bir etki söz konusu oluyorsa pazar tanımı yapılmaz."

ifadesi yer almaktadır. Mevcut dosya kapsamında ilgili pazarın geniş ya da dar tanımlanmasının dosya kapsamındaki değerlendirmeye bir etkisi bulunmayacağından kesin bir ilgili ürün pazarı tanımı yapılmamıştır.

G.5.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (31) Dosya kapsamında incelenen kararlara konu Çerçeve Anlaşmalar, borç geri ödemelerinde geçici sorun yaşayan veya sorun yaşaması muhtemel görülen ticari kredi borçlularının çeşitli şekillerde borçlarının yeniden yapılandırılmasını amaçlamaktadır. İlgili coğrafi pazar, anılan hizmetin Türkiye genelinde sunulacak olması nedeniyle "Türkiye" olarak belirlenmiştir.

G.6. Değerlendirme

G.6.1. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Açısından Değerlendirme

- (32) 4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde teşebbüs; piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler olarak, teşebbüs birliği ise; teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikler olarak tanımlanmıştır. TBB, Bankacılık Kanunu'nun 79. maddesi hükümlerine göre tüm mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının üye olmak zorunda oldukları tüzel kişiliği haiz kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur.
- (33) Rekabet hukuku literatüründe bu tür kuruluşlar "profesyonel meslek birlikleri" olarak da tasvir edilmekle beraber, konuyla ilgili Kurul ve Danıştay kararları incelendiğinde, rekabet hukuku bağlamında bir kararın teşebbüs birliği kararı olup olmadığının değerlendirilmesinde teşebbüs birliğinin ekonomik hayata ilişkin kararlar alıp almadığı hususu önem kazanmaktadır. Bu çerçevede, Bankacılık Kanunu'nun Geçici 32. maddesi ve Yeniden Yapılandırma Yönetmeliği'nin 5. 6. ve 8. maddeleri uyarınca TBB finansal yapılandırma çerçeve anlaşmalarını hazırlamakla görevlendirilmiştir.
- (34) Bununla birlikte, TBB'nin 10.01.2020 tarihli "Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Büyük Ölçekli Uygulama) Kapsamında Bağıtlanan Yeniden Yapılandırmalarda TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Karar Taslağı", FYYÇA -BÖÜ kapsamında bağıtlanan yeniden yapılandırmalarda değişken faiz oranının tercih edilmesi halinde belirli vadeli işlemlerde TLREF endeksli olarak uygulanacak faiz oranının belirlenmesine yöneliktir. Bu kapsamda ilgili kararın, yapılandırma parametrelerinden faiz oranını ve bu doğrultuda yapılandırma sürecine esas unsurları düzenlediği anlaşılmaktadır. Bu çerçevede bildirim konu uygulamanın 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmesi gereken bir teşebbüs birliği kararı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.
- (35) Buna ek olarak, yine TBB tarafından alınan Ticari Borçlularla Bağıtlanan Yeniden Yapılandırma Sözleşmelerinde TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Tavsiye Kararı da FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) dışında bankaların ticari borçlularıyla münferiden ya da birlikte bağıtladıkları yeniden yapılandırma sözleşmelerinde uygulanmak üzere değişken faiz oranını tercih etmeleri halinde TLREF endeksli faiz oranının kullanılmasının tavsiye edilmesine yöneliktir. Bahse konu tavsiye karar yine bankalar tarafından FYYÇA kapsamında bulunmayan bireysel ya da birlikte gerçekleştirilen yeniden yapılandırma süreçlerinde TLREF endeksli faiz oranının kullanılmasına yönelik olduğu ve bu bakımdan bankaların vereceği kredilere ilişkin olarak ekonomik faaliyetlerine etki eder nitelik taşıdığı değerlendirilmektedir.
- (36) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde, mal ve hizmet piyasalarında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmaktadır. Aynı maddenin (a) bendinde, "mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı

oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi” örnek olarak sayılmaktadır.

- (37) Bildirime konu “Karar” ve “Tavsiye Karar”; TBB’ye üye teşebbüsler ve diğer alacaklı kuruluşlar tarafından finansal yapılandırmaya esas teşkil edebilecek faiz oranının beraberce belirlenmesini içermesi dolayısıyla ticari krediler hizmetleri pazarındaki rekabeti etkileme potansiyeli taşımaktadır². 08.01.2020 tarihi itibarıyla FYYÇA-BÖU’yu imzalayan 24 banka ve 32 diğer finansal kuruluş olmak üzere toplam 56 Alacaklı Kuruluş bulunmaktadır. Bildirim konusu Karar’ın, değişken faiz oranının taraflarca tercih edildiği yeniden yapılandırma işlemlerinde TBB tarafından belirli vadeli işlemlerde sabit bir faiz oranının kullanılmasını öngördüğü ve tarafları bağlayıcı nitelik taşıdığı anlaşılmaktadır. Diğer yandan Tavsiye Karar’ın da bankaların vereceği kredilere ilişkin parametreleri belirlemeye yönelik olduğu, bu çerçevede bildirim konu her iki kararın da, 4054 sayılı Kanun’un 4. madde kapsamına girebileceği; dolayısıyla anılan kararlara aynı Kanun’un 8. maddesi çerçevesinde menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olamayacağı kanaatine varılmıştır.
- (38) Başvuru konusu Karar ve Tavsiye Karar 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlayıcı nitelikte olabilecek bir teşebbüs birliği kararı olduğundan, söz konusu uygulamaların, 4054 sayılı Kanun’un 5. maddesinde düzenlenen bireysel muafiyet şartlarını taşıyıp taşımadığının ortaya konması gerekmektedir. İlgili Karar’a ve Tavsiye Karar’a bireysel muafiyet tanınabilmesi için Kanun’un 5. maddesinde sayılan iki olumlu iki olumsuz koşulun birlikte sağlanması gerekmektedir. Aşağıda her bir karar bakımından ayrı ayrı yapılan değerlendirmelere yer verilmektedir.

G.6.2. İncelemeye Konu Karar’ın 4054 sayılı Kanun’un 5. Maddesi Açısından Değerlendirilmesi

G.6.2.1. Malların Üretim veya Dağıtım ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

- (39) Muafiyet incelemesinde ele alınan olumlu şartlardan ilki, malların üretimi veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmelerin sağlanması olup, bu hüküm çerçevesinde hangi hallerin ekonomik yarar olarak kabul edileceği mevcut sistemin özelliklerine göre değişmektedir. Kısacası etkinlik kazanımı olarak ifade edilebilen dağıtımda, üretimde vb. alanlarda ekonomik/teknik gelişme ve kazanımlar, üretim ve dağıtım maliyetlerinin düşürülmesi, kalitenin artırılması, malın arzında devamlılığın sağlanması, yeni piyasalara girişin kolaylaştırılması ve yeni ürünlerin ya da üretim tekniklerinin bulunması gibi çeşitli görünüşler arz etmektedir. Bu kapsamda rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın muafiyet korumasından faydalanabilmesi için öncelikle rekabet üzerindeki olumsuz etkisini bertaraf edebilecek düzeyde bir etkinlik kazanımı sunabilmesi gerekmektedir³.
- (40) Bildirim Formunda FYYÇA-BÖU kapsamında gerçekleştirilen finansal yeniden yapılandırmalarının temel amacının borçluların kredi borçlarına ilişkin olarak alınacak tedbirlerle geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmelerine, üretim, yatırım, istihdam faaliyetlerini sürdürmelerine, dolayısıyla ekonomik büyümeye imkan vermek olduğu ifade edilmiştir. Bundan başka, gerek reel sektör, gerekse mali sektör kuruluşlarının, FYYÇA-BÖU’ya dayalı düzenlemelerin yapılması yoluyla bilançolarına

² FYYÇA-BÖU kapsamında yapılandırma parametrelerine ilişkin olarak herhangi bir düzenlemede bulunulmamıştır. Bildirime konu Karar ile yapılandırma parametrelerinden faize ilişkin belirlemeye gidileceği açıklanmaktadır.

³ Muafiyetin Genel Esaslarına İlişkin Kılavuz (Muafiyet Kılavuzu), 22. paragraf.

düzen, sağlık ve şeffaflık kazandırılması, vergi tahsilatının artırılmasının sağlanması Karar ile beklenen diğer etkinlik kazanımları olarak sunulmuştur. Karar'la birlikte FYYÇA-BÖÜ kapsamında gerçekleştirilecek değişken faizli yeniden yapılandırmalarda belirli vadelere göre TLREF'e dayalı faiz oranı öngörülmesinin ise yapılandırmaların hızlandırılmasını ve düşük maliyetli olarak gerçekleştirilmesini sağlayacağı ifade edilmiştir.

- (41) Sorunlu kredilere bağlı zararların ekonominin tümü üzerinde olumsuz etkilerinin bulunması borçların yeniden yapılandırılması gereksinimini doğurmaktadır. Zira sorunlu kredilere tahsis edilen fonlar, daha yüksek getirili alternatif alanlara yöneltilemediği gibi yüksek düzeyde idari ve hukuki giderlere de yol açmaktadır. Kredi sorunlu bir hal aldığı anda banka tarafından şirketin durumuna bakılarak yeniden yapılandırmaya gidilebilir. Burada amaç, banka açısından en verimli ve kısa sürede kredinin kapatılmasıdır. Böylelikle ekonominin tümü üzerindeki olumsuz etkiler bertaraf edilmekte ve sonuç olarak finansal darboğaz yaşayan firmaların gerek katma değer yaratmaya devam etmeleri, gerekse öngörülen süre içerisinde mali kesime olan geri ödeme yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri ve vergi tahsilatının artırılması sağlanmaktadır.
- (42) Dosya mevcudu bilgiler kapsamında finansal yapılandırma uygulamalarının, borçlu firmaların faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini sağlarken alacaklı firmalar tarafından alacaklarının tahsiline imkân vermesi ve dolayısıyla mal ve hizmetlerin arzında devamlılığın sağlanmasına hizmet edeceği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki ilk koşulun somut vaka özelinde karşılandığı değerlendirilmektedir⁴.

G.6.2.2. Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

- (43) Muafiyetin ikinci şartı, ortaya çıkan etkinlik kazanımlarından tüketicilerin de yarar sağlamasını aramaktadır. Muafiyet değerlendirmesi bakımından "tüketici" kavramı, anlaşmadan etkilenen ilgili pazarlardaki mal veya hizmetlerin doğrudan veya dolaylı tüm kullanıcılarını içerecek şekilde anlaşılmalıdır. Söz konusu ürünleri girdi olarak kullananlar, yeniden satışını gerçekleştiren toptancılar ya da perakendeciler ve bayiler tüketici olarak tanımlanabilir. Tüketici kavramı ürünün yalnızca nihai kullanıcılarını içermemekte, yeniden satış amacıyla alım yapanlar da tüketici olarak tanımlanabilmektedir. Tüketici, gerçek veya tüzel kişi olabilmektedir. 4. madde kapsamında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın muafiyetten yararlanabilmesi için anlaşma sonucunda ortaya çıkan etkinlik kazanımlarının, anlaşmanın rekabet veya tüketiciler üzerindeki gerçekleşen veya potansiyel negatif etkisini tüketiciler bakımından telafi etmesi gerekmektedir. Bu durumda genel prensip olarak anlaşmanın tüketiciler üzerindeki net etkisinin en azından nötr olması beklenmektedir. Anlaşma tüketicileri anlaşma gerçekleştirilmeden önceki durumdan daha kötü bir duruma getiriyorsa muafiyetin ikinci şartı sağlanamaz⁵.
- (44) Bildirim Formunda Karar ile tüketicinin elde etmesi öngörülen ilk fayda, kredi borçlarını geri ödeyemeyen borçluların geri ödeme kabiliyetine kavuşturulması, böylelikle borçluların hem sözleşmesel yükümlülüklerini yerine getirebilecek hem de faaliyetlerini aksatmadan devam ettirebilecek olmasıdır. Bunun da tüketicinin seçeneklerinin azalmamasını sağlayacağı ifade edilmiştir. Alacaklı kuruluşlar tarafından borçlu hakkında finansal yeniden yapılandırma konusu alacaklara ilişkin olarak icra takibi yapılmayacak olması, zamanaşımı ve hak düşürücü süreler nedeniyle hak kaybına yol

⁴ Benzer yönde bkz. 07.11.2019 tarih ve 19-38/564-233 sayılı Kurul kararı.

⁵ Muafiyet Kılavuzu, 42-44. paragraf.

açacak durumlar hariç olmak üzere, mevcut takiplere devam edilmemesi, yeni takiplerin açılmayacak ve diğer yasal yollara başvurulmayacak olması, bu durumun doğal bir sonucu olarak borçluların faaliyetlerine devam etmesinin mümkün olması beklenen diğer faydalardır. Son olarak, kapasite kullanımının ve istihdamın artırılması ile benimsenen faiz oranına bağlı olarak yapılandırmanın düşük maliyetle gerçekleştirilmesi de beklenen faydalar arasında sayılmıştır.

- (45) Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, yeniden yapılandırma uygulaması ile beklenen faydaların mevcut rekabetçi yapının korunması ve tüketici tercihlerinin sınırlanmaması bakımından önem taşıdığı, dolayısıyla söz konusu uygulamalar ile ortaya çıkan gelişme ve iyileşmelerden tüketicinin yarar sağlayacağı ve bu itibarla muafiyetin ilgili koşulunun sağlandığı kanaatine ulaşılmıştır.

G.6.2.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

- (46) Bireysel muafiyetin üçüncü şartı, anlaşmanın pazarın önemli bir kısmında rekabetin sınırlanmasına yol açmamasıdır. Anılan şarta göre, muafiyete konu anlaşmanın ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasına neden olmaması, bir başka deyişle sağlanan ekonomik gelişme veya fayda ile tüketicinin bundan yarar sağlaması durumlarının, rekabetin ortadan kaldırılması sonucunda elde ediliyor olmaması gerekmektedir.
- (47) Bu şarta ilişkin değerlendirmede esas olan ilgili pazardaki rekabetçi sürecin devamıdır. İlgili pazardaki rekabetin tamamen ortadan kalkması halinde kısa vadeli etkinlik kazanımları gerçekleşse dahi bu etkinlik kazanımları, inovasyonun azalması, fiyatların artması ve kaynakların etkin kullanılmaması gibi uzun vadeli negatif etkileri telafi edemeyecektir. Rekabetin ortadan kalkıp kalkmaması, anlaşmanın imzalanmasından önceki rekabetin derecesine ve anlaşmanın rekabet üzerindeki kısıtlayıcı etkisine bağlıdır. Anlaşmanın rekabeti kısıtlayıcı etkisi ne kadar çoksa ilgili piyasanın büyük bir bölümü bağlamında rekabetin ortadan kaldırılması riski o kadar yüksektir. Bu şartın karşılanıp karşılanmadığının analizi, pazardaki rakiplerin durumu, rakiplerin anlaşma tarafları üzerinde oluşturduğu rekabetçi baskının seviyesi ve anlaşmanın mevcut rekabetçi yapı üzerindeki etkisinin incelenmesini gerektirir. Değerlendirmede pazardaki fiili rekabetin yanı sıra potansiyel rekabet de dikkate alınmalıdır⁶.
- (48) Bildirim Formunda, Karar'da bahsi geçen faiz oranının alacaklı kuruluşlar ile borçlunun değişken faiz oranını tercih etmesi halinde uygulanacağı, diğer bir ifadeyle, tarafların birlikte müzakere etmek suretiyle sabit bir faiz oranı kararlaştırılabileceği ifade edilmiştir. İlâveten Karar'la faiz bakımından değişken faizin tercih edilmesi halinde TLREF'in endeks olarak kullanılacağı, bu itibarla bahse konu faiz oranının bankaların etkisinden arındırıldığı belirtilmiştir.
- (49) Bildirim Formunda ayrıca yeniden yapılandırmanın gönüllülük esasına dayalı olarak sorunlu kredilerin yeniden yapılandırılmasına yönelik olduğu vurgulanmıştır. Dolayısıyla Karar'ın, banka veya diğer finansal kuruluşlarca tahsis edilecek yeni bir kredinin tahsis koşullarını ve hizmetin satış fiyatını belirlemediği, daha önceden verilen ve geri ödenemeyen kredilerin tasfiye şartlarına yönelik olduğu belirtilmiştir. Uygulamanın yeni bir kredi verme işlemini konu edinmediği, yeni kredi tahsisi pazarındaki rekabetin baki kaldığı vurgulanmaktadır. Banka ve diğer finansal kuruluşların FYYÇA-BÖÜ'ya katılıp katılmamaya kendi iradeleri doğrultusunda karar verdiği; borçluların da kendi ticari takdirleri doğrultusunda yeniden yapılandırmaya başvurup başvurmamayı seçtiği açıklanmıştır. Bu çerçevede FYYÇA-BÖÜ kapsamında yapılacak değişken faizli yeniden yapılandırmalar için Karar'la öngörülen

⁶ Muafiyet Kılavuzu, 54-56. paragraf.

faiz oranını uygun bulmayan borçluların, herhangi bir sınırlamaya maruz kalmaksızın çerçeve anlaşmaları dışında yeniden yapılandırma yöntemini tercih edebileceği belirtilmiştir.

- (50) Dosya dairesinde ek kredi koşullarının neler olduğuna yönelik yapılan açıklamada, FYYÇA-BÖÜ kapsamında, borçlunun faaliyetlerini sürdürebilmesi açısından gerekli görülmesi halinde ek kredi verilmesine ilişkin koşulların da borçlu ve Alacaklı Kuruluşlar'ın müzakeresi neticesinde belirleneceği vurgulanmıştır. Dolayısıyla TBB'nin ek kredi koşulları üzerinde herhangi bir takdiri bulunmadığı ifade edilmiştir.
- (51) Yapılan açıklamalar ve dosya mevcudu bilgiler kapsamında uygulamanın gönüllülük esasına dayandığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki TBB'ye üye 47 teşebbüs arasından 24 teşebbüsün anlaşmayı imzaladığı görülmektedir. Diğer yandan yeniden yapılandırma süreci, TBB üyesi bankalar dışında Geçici 32. maddenin belirlediği şekliyle Alacaklı Kuruluşlar'a yönelik olup Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu'nun 3. maddesinde geçen şirketleri, borçlulara doğrudan kredi kullandırmış olan yurt dışında kurulu bankalar ve finansal kuruluşları, Türkiye'ye doğrudan yatırım yapan çok taraflı bankalar ve kuruluşları, alacak tahsiline yönelik olarak bu alacaklılar tarafından kurulacak özel amaçlı şirketler ile aynı amaçla Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan yatırım fonlarını içermektedir. Nitekim toplamda 56 Alacaklı Kuruluş tarafından anlaşmanın imzalandığı görülmektedir. Bu kapsamda ilgili pazarın geri ödemelerinde geçici sorun yaşanan veya sorun yaşanması muhtemel görülen ticari kredi alacaklarına ilişkin olduğu ve ilgili pazarda TBB üyesi kuruluşlar dışında da çok sayıda oyuncu olduğu⁷ ve bunlardan sadece 56 tanesinin FYYÇA-BÖÜ'yu imzaladığı anlaşılmaktadır.
- (52) Bunun yanı sıra, yapılandırmaya esas borçların toplam krediler içerisindeki yeri bakımından ise, Eylül 2019 itibarıyla yeniden yapılandırılan kredilerin toplam kredilere oranının %(.....) olduğu bildirilmiştir⁸. Dolayısıyla uygulamanın hayata geçirilmesi ve TLREF endeksli faiz oranının benimsenmesi ile ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkma ihtimalinin mevcut veriler çerçevesinde mümkün görülmediği, dolayısıyla muafiyetin ilgili koşulunun sağlandığı kanaatine varılmıştır.

G.6.2.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

- (53) Bireysel muafiyetin son şartı; anlaşmanın, anlaşma ile hedeflenen etkinlik kazanımlarına erişmek için zorunlu olandan daha fazla sınırlayıcı olmamasını aramaktadır. Bu paralelde ilk etapta, anlaşmanın bir bütün olarak kendisinin etkinlik kazanımlarının gerçekleşmesi için gerekli ve zorunlu olup olmadığı, ikinci aşamada ise anlaşmada yer alan tekil rekabet sınırlamalarının ayrı ayrı gerekliliği değerlendirilmelidir⁹.
- (54) Bildirim Formunda alacaklı kuruluşlar ile borçluların Karar'daki faiz oranı dışında sabit bir faiz oranı belirlemek suretiyle yeniden yapılandırmayı kurgulamalarının mümkün olduğu, bununla birlikte, özellikle 25 milyon TL ve üzeri borçlar bakımından alacaklı

⁷ Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Birliği verileri uyarınca ilgili pazarda faaliyet gösteren toplamda 94 teşebbüsün bulunduğu anlaşılmaktadır. <https://www.fkb.org.tr/uyelerimiz/birlik-uyeleri/tum-liste-subeler-dahil/> (Erişim tarihi: 22.01.2020).

⁸ Bununla birlikte Eylül 2019 döneminde henüz FYYÇA -BÖÜ uygulanmaya başlamadığı için, bu dönem öncesinde yeniden yapılandırılan kredilerin hepsinin Büyük Ölçekli Uygulama dışı yapılandırılmış krediler olduğu, bankaların Aralık 2019 dönemine ait kesinleşmiş bilançoları açıklandığında, yeniden yapılandırılmış krediler içinde Büyük Ölçekli Uygulama kredileri ve diğerlerini ayırmanın mümkün olacağı ancak halihazırda bu verinin bulunmadığı belirtilmiştir.

⁹ Muafiyet Kılavuzu, 54-56. paragraf.

kuruluş sayısının fazla olmasının tarafların mutabakatını geciktirdiği açıklanmıştır. Nitekim Ekim-Aralık 2019 dönemi içinde, FYYÇA-BÖÜ kapsamına (.....) adet firmanın ((.....) grup) alınmış olup, kapsama alınan firmalardan yalnızca (.....)'i ((.....) grup) ile finansal yeniden yapılandırma sözleşmesinin bağitlanabildiği ifade edilmiştir.

- (55) Sonuç olarak, Bildirim Formunda birden fazla kuruluşa borcu bulunan borçluların kredilerinin yeniden yapılandırılabilmesi ve ekonomik hayata devam edebilmeleri ayrıca yeniden yapılandırma işlemlerinin hızlı ve etkin yürütülebilmesi bakımından değişken faizler bakımından faiz oranının belirlenmesi işleminin gerekli olduğu açıklanmıştır.
- (56) Dosyaya konu uygulamadaki faiz oranının belirlenmesi ve olası etkilerine yönelik olarak gönderilen ilave açıklamalara aşağıda yer verilmektedir:

“TLREF, faiz oranına göre sıralanan ve uç değerler atıldıktan sonra kalan işlemlerden hacim ağırlıklı ortalama faiz oranı olarak aşağıdaki şekilde hesaplanır;

- a) İlgili iş gününde gerçekleşen tüm Hesaplamaya Dâhil İşlemler faiz oranına göre küçükten büyüğe doğru sıralanır.*
- b) Sıralamada yer alan her faiz oranı seviyesinde gerçekleşen işlem hacimleri toplanarak, Hesaplamaya Dâhil İşlemlerin toplam hacminin yüzde 15'ini oluşturan en düşük faiz oranlı işlemler ile yüzde 15'ini oluşturan en yüksek faiz oranlı işlemler uç değer olarak değerlendirilir ve sıralanmış verilerden çıkarılır.*
- c) Yüzde 15'lik dilimlerin uçlarında kalan işlemlerin yalnızca yüzde 70'lik dilime düşen kısımları hesaplamalara dâhil edilir.*

Hesaplamalar BIST Repo-Ters Repo Pazarı'nın açık olduğu günlerde yapılır. Saat 15:30 itibarıyla olan veriler kullanılarak yukarıda açıklandığı şekilde yapılan hesaplamalar sonucu bulunan değer tam iş günlerinde 15:50, yarım iş günlerinde 12:35'de BISTECH Veri Yayın Sistemi aracılığıyla ilan edilir. Hesaplanan değer yer aldığı raporlar tam iş günlerinde 16:00'dan sonra, yarım iş günlerinde 12:45'den sonra “DataStore”dan (<http://datastore.borsaistanbul.com/>) ve Borsa İstanbul internet sitesi, “Veriler/TLREF Verileri” sayfasından paylaşılır.

TLREF Komitesi, TLREF oranının ve BIST TLREF Endeksi'nin hesaplanması ve yayımlanmasına yönelik faaliyetleri gözetmek, piyasada meydana gelen gelişmeleri, ortaya çıkan yeni ihtiyaç ve talepleri göz önünde bulundurarak kurallarda ihtiyaç duyulan değişikliklere ilişkin çalışmaları yürütmek amacıyla oluşturulmuştur. Komite mevcut TLREF Kurallarını, TLREF'in temel amacına uygun olarak hesaplanmaya devam etmesini teminen yılda en az bir kez gözden geçirir. Komitede kararlar oy çokluğu ile alınır. Komite, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği, İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. ve Borsa İstanbul A.Ş. temsilcilerinden oluşur.

Herhangi bir komite üyesi, Borsa İstanbul Repo-Ters Repo Piyasasında oluşan gecelik repo oranına dayalı olarak açıklanan TLREF değerinin, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası para politikası uygulamaları veya diğer sebeplerle etkin gecelik borç alma / borç verme faiz oranını hiçbir şekilde yansıtmadığı veya bu orana ihmal edilemeyecek nispette uzak olduğu kanaatine varırsa, bu kanaatini komiteye ivedilikle iletir. Komite bu kanaate mesnet teşkil eden savları göz önünde bulundurarak oy çokluğu ile mutad metodolojinin ürettiği TLREF değerini kabul eder ya da etkin gecelik borç alma / borç verme oranını temsil eden yeni bir değeri TLREF değeri olarak kabul ve ilan eder.”

- (57) Dosya kapsamında, TLREF'in T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve Borsa İstanbul A.Ş. başta olmak üzere kamu kurumlarının gözetiminde hesaplandığı, TLREF'in TLREF Komitesi tarafından uluslararası standartlara uyumlu olacak şekilde BIST bünyesinde oluşturulmuş olması ve oluşturulurken organize piyasadaki işlemlerin referans alınmış olması nedeniyle oldukça şeffaf ve güvenilir olduğu belirtilmiştir. Dolayısıyla TLREF'in, şeffaf ve bankaların etkisinden arındırılmış nitelikte bir gösterge faiz oranı olduğu vurgulanmıştır. Bundan başka, anılan belirlemenin makul olması bakımından ise faizlerin düşme eğiliminde olması sebebiyle reel sektörde faaliyet gösteren borçluların TLREF endeksli faiz oranını talep ettiği dikkate alındığında, borçluların makul olmayan bir gösterge faiz oranını tercih etmesinin rasyonel olmayacağını söylemenin mümkün olduğu, Türkiye'de politika faizinin, ticari kredi faizinin ve diğer faiz türlerinin gerçekleşme seviyesi dikkate alındığında TLREF'in, piyasa koşullarını yansıtan ve derinliğe sahip bir referans faiz oranı olduğu açıklanmıştır.
- (58) Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde FYYÇA'ya esas parametrelere bakıldığında faiz oranının tespiti bakımından Alacaklı Kuruluşlar'ı ve borçluları bağlayıcı hükümlerin yer aldığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte borçlunun bu uygulama kapsamında yeniden yapılandırmaya gitmesinin özgür iradesine bağlı olduğu açıktır. Aynı şekilde Alacaklı Kuruluşlar da kural olarak kendi rızaları çerçevesinde mezkûr uygulamaya dâhil olmaktadır. Diğer yandan borcunun yeniden yapılandırılmasını isteyen borçlunun ve Alacaklı Kuruluş sayısının fazlalığı karşısında yapılandırma sürecini her bir Alacaklı Kuruluş ile ayrı ayrı kurgulamasının yapılandırmadan beklenen faydayı azaltacağı görülmektedir. Kaldı ki borçlu sayısının da fazla olması karşısında alacaklılar bakımından da söz konusu alacakların tahsili ve takibi yapılandırma uygulaması kapsamında daha etkin olacaktır. Dolayısıyla bahsi geçen uygulama esaslarının FYY sürecinin gerçekleşmesi bakımından 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi bağlamında muafiyet alabilmesi için rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmaması koşulunu sağladığı görülmektedir.
- (59) Sonuç olarak, inceleme konusu Karar'ın TBB'ye üye teşebbüsler ve diğer alacaklı kuruluşlar tarafından finansal yapılandırmaya esas teşkil edebilecek faiz oranının beraberce belirlenmesini içermesi dolayısıyla ticari krediler hizmetleri pazarındaki rekabeti etkileme potansiyeli nedeniyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında değerlendirilebileceği anlaşılmıştır. Bununla birlikte aynı Kanun'un 5. maddesinde öngörülen koşulların dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde bir arada değerlendirilmesi sonucunda, bildirim konu uygulamanın malların üretim veya dağıtım ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması ile tüketicinin bundan yarar sağlaması amaçlarının elde edilmesi için rekabeti zorunlu olandan fazla sınırlamadığı ve ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmasından bahsedilemeyeceği kanaatine varılmıştır. Dolayısıyla, TBB'nin FYYÇA-BÖÜ kapsamında bağitlanan yeniden yapılandırmalarda değişken faiz oranının tercih edilmesi halinde belirli vadeli işlemlerde TLREF endeksli olarak uygulanacak faiz oranının belirlenmesine yönelik 10.01.2020 tarihli Kararına yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bireysel muafiyet tanınabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

G.6.3. Tavsiye Karar'ın 4054 sayılı Kanun'un 5. Maddesi Açısından Değerlendirilmesi

G.6.3.1. Malların Üretim veya Dağıtım ile Hizmetlerin Sunulmasında Yeni Gelişme ve İyileşmelerin ya da Ekonomik veya Teknik Gelişmenin Sağlanması

- (60) Bildirim Formunda Tavsiye Karar'dan beklenen etkinliklerin yeni bir kredi verilmesinden ziyade var olan kredilerin geri dönüşünün sağlanması noktasında değişken faiz oranı seçilmesi halinde TLREF'in gösterge faiz olarak kullanılması ile ortaya çıkacağı belirtilmiştir. Nitekim TLREF'in öncelikli amacının, Türk bankalarının kredi ve likidite risklerini elimine ederek faiz oranlarını ölçmek, bu yolla da faiz ve kur dalgalanmalarından en az etkilenen şekilde işlemlerini gerçekleştirmelerini sağlamak olduğu ifade edilmiştir. Buna göre, TLREF sayesinde dövizin yarattığı faiz ve kur risklerinin dengelenmesi (*hedge*) işlemlerinin yurt içine taşınabileceği ve kredi veren kuruluşların faiz risklerini yönetme noktasında kontrolü ellerinde bulundurmalarını sağlayan değişken faizli borçlanmaları yolunda çeşitli faydalar sağlanacağı ve aynı kontrolün borçluların da elinde bulundurmasının ekonomik etkinliği artıracığı belirtilmiştir.
- (61) Diğer yandan TLREF vasıtasıyla, yurt dışından Türk Lirası kaynağı sağlarken karşılığında ekstra yabancı para gönderimi gerekliliğinin ve faiz risklerinin yönetimi noktalarında, yabancı bankalar nezdindeki ekstra yabancı para likiditesine duyulan ihtiyacın azalacağı vurgulanmıştır. Yine TLREF sayesinde, Türkiye'de yerleşik kredi kuruluşlarının faiz ve kur riskini dengeleme (*hedge*) amaçlı SWAP işlemlerinin yurt içinde gerçekleştirilmesini mümkün kılacağı, Türk Lirası cinsinden borçlanma ve yatırımın teşvik edilerek Türkiye'de ulusal para kullanımının artacağı ve tek başına ülke açısından büyük ekonomik risk yaratan dolarizasyon probleminin hafifletilebileceği belirtilmiştir.
- (62) Yukarıda yer verilen bilgiler kapsamında ilgili Tavsiye Karar'ın ülke kaynaklarının yurt dışına aktarılmasının belirli derecede önüne geçerek Türk Lirası cinsinden verilen kredilerin faiz riskini yönetmek için yurt dışında dolar tutulması zorunluluğunu azaltabileceği, tüketim ve yatırım işlemlerinin kur ve faiz dalgalanmalarından çok daha az oranlarda etkilenmesini sağlayabileceği, kredi veren Türk kuruluşların döviz likiditelerini kullanmalarının önüne geçebileceği, döviz yerine uzun vadeli Türk Lirası ile kredi kullanılmasını mümkün hale getirebileceği ve sonuç olarak kredi maliyetlerinde düşüş sağlayabilecek ortam oluşturabileceği nazara alınarak 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki ilk koşulun karşılandığı sonucuna varılmıştır.

G.6.3.2. Tüketicinin Bundan Yarar Sağlaması

- (63) Bildirim Formunda, FYYÇA uygulamaları haricindeki yeniden yapılandırmalarda TLREF faiz oranının kullanılmasıyla genel anlamda ülke ekonomisinde sağlanacak katkıya bağlı olarak tüketicilerin bu etkinlik kazanımlarından fayda elde edeceği belirtilmiştir. Buna göre, özellikle ülke kaynaklarının yurt dışına aktarılmasının önüne geçilmesi, yurt dışında dolar tutma zorunluluğunun azaltılması, tüketim ve yatırım işlemlerinin kur ve faiz dalgalanmalarından etkilenme riskinin düşürülmesi, döviz yerine uzun vadeli Türk Lirası ile kredi kullanılmasına cevaz verilmesi ve kredi maliyetlerinde olası düşüşlerin yaşanması, milli ekonominin gelişmesine katkı sunacaktır. Bunun neticesinde Türk ekonomisi gelişebilecek ve döviz dalgalanmalarının tüm piyasalar üzerinde yarattığı finansal bozulma etkileri giderilebilecektir.
- (64) Dosya mevcudu bilgi ve açıklamalardan; ortaya çıkması öngörülen etkinlik kazanımlarının, özellikle piyasada faaliyet gösteren borçlu teşebbüslerin yeniden

yapılandırma sürecinde Türk Lirası üzerinden ve uzun vadeli kredi alma imkânına kavuşmasına ve geri ödemelerde döviz dalgalanmalarından etkilenmelerinin azalmasına yönelik olduğu değerlendirilmektedir. Böylelikle bu teşebbüslerin piyasadaki faaliyetlerini sürdürmeleri sağlanarak tüketici tercihlerinin sınırlanmayacağı ve sonuç olarak tüketicinin bundan yarar sağlayacağı anlaşılmaktadır. İlaveten, mezkûr Tavsiye Karar, teşebbüslerin sunacakları mal ve hizmetlerin devamlılığını sağlayarak fiyatlarda ve ürün çeşitliliğinde rekabetin sürmesine ve tüketicinin bundan avantaj sağlamasına katkıda bulunacaktır.

- (65) Bu çerçevede, incelemeye konu Tavsiye Karar'ın piyasadaki rekabetçi yapının korunması ve tüketici tercihlerinin kısıtlanmaması bakımından önem taşıdığı, dolayısıyla söz konusu uygulamalar ile ortaya çıkan gelişme ve iyileşmelerden tüketicinin yarar sağlayacağı ve bu yönüyle muafiyetin mevcut koşulunun sağlandığı kanaatine ulaşılmıştır.

G.6.3.3. İlgili Piyasanın Önemli Bir Bölümünde Rekabetin Ortadan Kalkmaması

- (66) Bildirim Formunda Tavsiye Karar'ın; FYYÇA uygulamaları dışında bankaların münferiden veya birlikte bağıtladıkları ticari kredilere ilişkin yeniden yapılandırma işlemlerine yönelik olduğu, alacaklı kuruluş veya kuruluşlar ile borçluların yeniden yapılandırmada değişken faiz uygulamayı tercih etmesi halinde gündeme geleceği, bununla birlikte tarafların sabit faiz oranı belirleme tercihinde bulunmakta özgür olduğu ifade edilmiştir.
- (67) Diğer yandan, taraflarca belirlenecek nihai faiz oranının özellikle vade dikkate alınarak TLREF üzerinden yapılacak azaltım veya artırımlar (-2, +1 gibi) ile belirlenecek olduğu vurgulanmıştır. Diğer bir deyişle bu Tavsiye Karar'a konu olan husus nihai faiz oranı değil gösterge faiz oranıdır. Buna ek olarak, yeniden yapılandırma sözleşmelerinin bağıtlanma tarihlerinin birbirinden farklı olması sebebiyle her bir sözleşmenin bağıtlanma tarihinde TLREF'in farklı bir orana tekabül edebileceği ve TLREF'in hangi sürelerle güncelleneceğinin taraflarca tespit edileceği belirtilmiştir.
- (68) Tavsiye Karar'ın kapsamı Bildirim Formunda, kredi türleri, gösterge faiz oranı ve ilgili borç tutarı olmak üzere üç alt sınıf altında açıklanmıştır. Buna göre, Tavsiye Karar'ın uygulama alanı bulabileceği kredi türleri ticari krediler olup, söz konusu ticari krediler FYYÇA uygulaması dışında yeniden yapılandırmaya tabi kılınanlar olacaktır. Yine, yeniden yapılandırmaya tabi tutulan ticari krediler arasından Alacaklı Kuruluş veya Kuruluşlar ile borçluların değişken faiz uygulanmasını kararlaştırdığı yeniden yapılandırmalar, Tavsiye Karar kapsamındadır. Dolayısıyla taraflarca sabit faiz oranı belirlenen yeniden yapılandırmalar Tavsiye Karar kapsamında yer almayacaktır.
- (69) Diğer yandan Tavsiye Karar'ın kapsamına ilişkin olarak bu Karar'ın uygulama alanı bulabileceği borç tutarı bakımından herhangi bir sınır bulunmadığı, zira Tavsiye Karar'la her iki çerçeve anlaşma dışında bankaların ticari borçlularıyla münferiden veya birlikte bağıtladıkları yeniden yapılandırma sözleşmelerindeki değişken faiz oranlarında TLREF'in gösterge olarak kullanılmasının önerildiği, dolayısıyla Tavsiye Karar'ın uygulama alanı bulabileceği borç tutarının 25 milyon TL ve üzeri olabileceği gibi, alt sınırı olmamak üzere çok daha düşük tutarların da olabileceği belirtilmiştir. Diğer bir ifadeyle, borçlunun ödeme güçlüğü sebebiyle ödeme kabiliyetini kaybettiği ve çerçeve anlaşmaları dışında, alacaklı kuruluşlarla yeniden yapılandırma gerçekleştirmek üzere anlaşma sağladığı yeniden yapılandırmaya tabi ticari krediler Tavsiye Karar'ın kapsamındadır.
- (70) Bu doğrultuda, FYYÇA uygulamalarının temel olarak 25 milyon TL üzerindeki ve altındaki ticari kredi borçları bakımından sırasıyla büyük ölçekli ve küçük ölçekli olarak

tabir edilen kategoriler dahilinde hayata geçirilmesinin öngörüldüğü, dolayısıyla 25 milyon TL altındaki ve üstündeki ticari kredilere ilişkin olarak miktar bakımından Tavsiye Karar'ın kapsamına giren ticari kredilerin FYYÇA kapsamına da girebileceği değerlendirilmektedir. Bu bakımdan Tavsiye Karar'a konu olabilecek ticari kredilerin, koşulları karşıladığı ölçüde, FYYÇA kapsamında da yapılandırılabilmesi anlaşılmaktadır. Nitekim dosyaya sunulan açıklamalarla, FYYÇA (Büyük ve Küçük Ölçekli Uygulamalar) kapsamında gerçekleştirilen yeniden yapılandırmalar ile bunların dışında yapılan yeniden yapılandırmalar arasında geçişkenlik olduğu, bu doğrultuda, borçluların çerçeve anlaşmalarında gösterilen başvuru yöntemini takip ederek, çerçeve anlaşmaları kapsamına geçmeyi talep edebileceği ve tarafların mutabakatıyla kapsama alınabileceği ifade edilmiştir.

- (71) Dosya mevcudu bilgiler çerçevesinde, sonuç olarak tarafların sabit faiz oranı belirleme tercihinde özgür olması, TLREF'in hangi sürelerle güncelleneceğinin taraflarca belirlenebilmesi ve bahse konu kararın nihai faiz oranını değil, yalnızca gösterge faiz oranını belirliyor olması dikkate alındığında Tavsiye Karar'ın piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmamasına ilişkin muafiyet koşulunu sağladığı kanaati hasıl olmuştur.

G.6.3.4. Rekabetin (a) ve (b) Bentlerindeki Amaçların Elde Edilmesi İçin Zorunlu Olandan Fazla Sınırlanmaması

- (72) Bildirim Formunda önceki bölümlerde ele alınan etkinlik ve tüketici yararlarının gerçekleşme ihtimalinin, TLREF gösterge faiz oranının kullanım yoğunluğuna bağlı olduğu, kamu ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları tarafından TLREF'in kullanımının yaygınlaşmasına yönelik çalışma yapılmaması halinde etkinlik ve tüketici kazanımlarının gerçekleşme ihtimalinin zayıflayacağı, piyasa aktörlerinin desteklemediği ekonomi politikalarının reel sektör üzerinde önemli bir etki yaratma kabiliyetinden uzak olacağı ifade edilmiştir.
- (73) Bu nedenle TBB'nin, çerçeve anlaşmalar dışında gerçekleştirilecek yapılandırmalar açısından TLREF'in kullanım yaygınlığını artırmak amacıyla Tavsiye Karar yöntemine başvurduğu, kamu öncülüğünde yaratılan ekonomi politikasını destekleyici olarak Tavsiye Karar kapsamındaki yeniden yapılandırmalarda TLREF'in kullanılmasının tavsiye edildiği belirtilmiştir. Ayrıca, TBB tarafından tavsiye edilen TLREF gösterge faiz oranının, ilgili kamu kuruluşları öncülüğünde geliştirildiği ve tamamen şeffaf kurallara dayalı ve bankaların manipülasyonundan uzak bir yapıda olduğu vurgulanmıştır.
- (74) Nitekim, TLREF faiz oranının kullanılması TBB tarafından yalnızca tavsiye edilmekte olup, bu anlamda bahse konu kararın TBB üyeleri üzerinde herhangi bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Gerek Alacaklı Kuruluş veya Kuruluşlar gerekse borçlular, FYYÇA dışında kalan yeniden yapılandırma sözleşmelerinde TLREF faiz oranını benimseyip benimsememe noktasında tamamen serbesttirler. Bu bağlamda, Tavsiye Karar'ın bireysel muafiyet analizine ilişkin son koşulu da karşıladığı kanaatine varılmıştır.
- (75) Son tahlilde; TBB tarafından alınan Karar ve Tavsiye Karar'ın ayrı ayrı değerlendirilmesi ve dosya mevcudu bilgi ve belgeler çerçevesinde, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen bireysel muafiyet koşullarının her iki karar özelinde de karşılandığı ve bu bağlamda anılan teşebbüs birliği kararlarına bireysel muafiyet tanınabileceği neticesine ulaşılmıştır.

H. SONUÇ

(76) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

- Türkiye Bankalar Birliğinin "Ticari Borçlularla Bağitlanan Yeniden Yapılandırma Sözleşmelerinde TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Tavsiye Kararı Taslağı" ile "Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması (Büyük Ölçekli Uygulama) Kapsamında Bağitlanan Yeniden Yapılandırmalarda TLREF Faiz Oranının Kullanılmasına İlişkin Karar Taslağı"na 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmaları nedeniyle, aynı Kanun'un 8. maddesi, çerçevesinde menfi tespit belgesi verilemeyeceğine,
- Söz konusu karar taslaklarına, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde yer alan koşulların tamamını karşılamaları nedeniyle, bireysel muafiyet tanınmasına

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.